

بسمه تعالی
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم ارسال خلاصه فرایند جشنواره آموزشی شهید مطهری - ۱۳۹۹

(۱) عنوان فارسی: طراحی، به کارگیری و ارزیابی فرم ارزشیابی اساتید از کلاس‌های مجازی در پاندمی کووید-۱۹

(۲) عنوان انگلیسی:

Design, application and evaluation of professors' assessment form from virtual classes in COVID-19 pandemic

(۳) حیطة نوآوری:

■ ارزشیابی آموزشی (دانشجو، هیئت علمی و برنامه)

(۴) محل انجام فرایند:

بیمارستان:	کمیته ارزشیابی	مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی
------------	----------------	----------------------------------

(۵) مدت انجام فرایند:

تاریخ شروع: ۱۳۹۹	تاریخ پایان: ادامه دارد
------------------	-------------------------

۷) هدف کلی:

۱. طراحی، به‌کارگیری و ارزیابی فرم ارزشیابی اساتید از کلاس‌های مجازی در پاندمی کووید-۱۹

۸) اهداف ویژه/اهداف اختصاصی:

۲. طراحی فرم ارزشیابی اساتید از کلاس‌های مجازی در پاندمی کووید-۱۹

۳. به‌کارگیری فرم ارزشیابی اساتید از کلاس‌های مجازی در پاندمی کووید-۱۹

۴. ارزیابی فرم ارزشیابی اساتید از کلاس‌های مجازی در پاندمی کووید-۱۹

۵. فیدبک به مدیران آموزشی جهت بهبود و افزایش کیفیت آموزش مجازی

۹) بیان مسئله:

نظام آموزشی به‌عنوان پدیده‌ای پویا و هدفمند، دارای ابعاد کمی و کیفی است. ارتقای مستمر کیفیت آموزش، مستلزم ارزشیابی است که می‌تواند بر مبنای هر یک از عناصر تشکیل‌دهنده نظام آموزشی (درونداد، فرایند، محصول، برونداد و پیام) صورت پذیرد. در میان دروندادها سه عامل یادگیرنده، مدرس و برنامه درسی حائز اهمیت محسوب می‌شوند. ارزیابی هر یک از این سه عامل می‌تواند در بهبود کیفیت نظام آموزشی تأثیر بسزایی داشته باشد (۱).

یکی از ارکان اصلی سازمان‌های آموزشی، اساتید هستند و طبیعتاً نحوه عملکرد ایشان در بازدهی کلی سازمان نقش اساسی را ایفا می‌نماید. روش‌های مختلفی برای ارزشیابی استاد مورد استفاده قرار می‌گیرد، یکی از این روش‌ها، استفاده از نظر دانشجویان است. اگرچه اختلاف نظرهای زیادی درباره استفاده از نظرهای دانشجویان برای ارزشیابی از اساتید وجود دارد، این روش کاربرد زیادی یافته است و در بسیاری از مؤسسات آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد (۲).

کلیک، کلیک، این صدای آموزش در قرن بیست و یکم است ... در دست هر محصل ماوسی وجود دارد (۳) و حال در این قرن، همه‌گیری کووید-۱۹ بزرگ‌ترین چالشی است که سیستم‌های آموزشی تاکنون با آن روبرو بوده‌اند. بسیاری از دولت‌ها به نهادهای آموزشی دستور داده‌اند تا تدریس چهره‌به‌چهره را متوقف کنند و به آموزش مجازی و الکترونیکی روی آورند. این در حالی است که مسئولین و مدیران آموزشی باید پیامدهای آموزشی این بحران را مدیریت کنند و این در حالی بود که دانشگاه‌ها زمان بسیار کمی برای آماده شدن یک روش تدریس از راه دور داشتند. اگرچه آموزش مجازی سالیان سال است که استفاده می‌شود اما در شرایط کنونی بسیار متفاوت بوده و خود باعث ایجاد اضطراب هم برای اعضای هیئت‌علمی و هم برای دانشجویان شده است. بسیاری از مؤسسات آموزشی در این دوران قصد داشتند از فناوری در تدریس استفاده بیشتری کنند، بدین معنا که تغییراتی که در طی سال‌ها و ماه‌ها رخ داده بود حالا به یکبارگی با یک جهش بی‌سابقه در چند روز اجرا می‌شد. بهتر یا بدتر، دقیقاً همان اتفاقی است که هم‌اکنون در دانشکده‌ها و دانشگاه‌های سراسر جهان رخ می‌دهد، در مقیاس گسترده، احتمالاً برای اولین بار در تاریخ آموزش عالی، اکثریت قریب به اتفاق ما (هرچند تحت فشار شدید) در حال ایجاد تغییراتی کوچک و بزرگ در تدریس، برقراری ارتباط با دانشجویان و بیش از گذشته دنبال راهی برای پیدا کردن آنچه برای آنها مؤثر است، هستیم و تغییراتی که در آموزش می‌دهیم بیشتر بر اساس فیدبکی است که از دانشجویان دریافت می‌شود. تقریباً همه مریبان موفق به ایجاد این تغییر شدند. برای یادگیری فن آوری‌های جدید، طراحی مجدد دوره‌ها، به‌کارگیری روش‌های جدید ارزیابی، تهیه تجهیزات (مانند دوربین‌های خانگی و میکروفون)، برقراری ارتباط با همکاران با چالش‌های آموزشی مشابه، و این در حالی است که با فشارهای زندگی، سلامتی و خانواده تحت همه‌گیری کووید-۱۹ نیز روبرو می‌باشیم. تحت این شرایط، دانشگاه مجبور به اتخاذ تصمیم برای یک سیستم ارزشیابی است. یکی از این سیستم‌ها، ارزشیابی اعضای هیئت‌علمی از دید دانشجویان است (۴-۶).

پیامدهای حرکت آنلاین تعلیم و تربیت نگرانی‌های قابل توجهی را درباره ارزیابی سنتی دانشجویان از مریبان بسیاری از مؤسسات ایجاد می‌کند. اگر مریبان در کلاس‌هایی ارزیابی شوند که تفاوت‌های اساسی با کلاس‌های برنامه‌ریزی شده آنها داشته باشند، ممکن است غیرمنصفانه باشد که این ارزیابی‌ها را در محیطی انجام دهیم که در درجه اول از عهده آنها خارج است. اگرچه توصیه می‌شود مدیریت رسمی و استفاده از

ارزیابی‌های دانشجویان به تعویق بیفتد، اما برای دانشجویان مهم است که بتوانند در مورد تجربه یادگیری خود در محیط جدید از راه دور، به مربیان خود بازخورد دهند. ارزیابی‌های مقدماتی استاد توسط دانشجویان می‌تواند برای بهبود آموزش در محیط جدید بسیار مفید باشد (۴). به طور معمول در انتهای هر ترم دانشجویان موظف هستند، بر اساس یک سری شاخص‌ها اساتید را ارزیابی کنند. در دوره‌های قبل شاخص‌ها مربوط به دوره‌های سنتی و حضوری بود و در حال حاضر باتوجه به کلاس‌های مجازی شاخص‌ها باید تغییر کند؛ لذا بایستی در سیستم ارزشیابی اساتید، اصول آموزش الکترونیکی که مبتنی بر هفت اصل است مورد توجه قرارداد این اصول طبق نظریه هلمبرگ شامل: اول برقراری ارتباط دائم میان معلم و فراگیران؛ دوم اینکه ارتباطات مذکور باید از طریق مواد آموزشی مناسب و تعامل از طریق فناوری‌های ارتباطی حمایت شود؛ سوم اینکه انگیزش الزام برای مطالعه و تحقیق صمیمانه در راستای نیل به اهداف دوره ایجاد شود؛ چهارم ایجاد جو و مبتنی بر صداقت در بحث‌ها و گفتگوها؛ پنجمین اصل این اصل که ارتباط‌های دوستانه فهم و یادگیری را تسهیل می‌کند و عامل مهمی برای انگیزاندن فراگیرندگان است؛ ششمین اصل مربوط به استفاده صحیح و اثربخش از رسانه‌ها است و در نهایت، برنامه‌ریزی درسی برای هدایت و سازماندهی کل دوره به‌عنوان هفتمین اصل مطرح است (۷). بدین ترتیب با در نظر گرفتن اصول آموزش الکترونیکی بر آن شدیم که فرمی طراحی کنیم تا بتوانیم فیدبک مناسب از دانشجویان در خصوص اساتید خود داشته باشیم و به دنبال طراحی فرم ارزیابی، آن را به مرحله اجرا و همچنین ارزیابی قرار دهیم تا نقاط ضعف و قوت آن بدست بیاید تا در نهایت مدیران آموزشی آگاهی لازم از وضعیت موجود جهت بهبود و افزایش کیفیت آموزش بدست آورند.

۱۰) مرور تجربیات و شواهد خارجی:

مقالات زیادی در خصوص ارزشیابی دانشجویان از اساتید در گذشته صورت گرفته است که بیشتر این بررسی‌ها روی خصوصیات و ویژگی‌های مدرس و عوامل تأثیرگذار بر ارزشیابی دانشجویان بر اساتید متمرکز شده است به‌عنوان مثال در نتایج تحقیق Bland و همکاران (۲۰۰۲) بیانگر این است که خصوصیات مدرس مانند جنسیت، تجربه تدریس، درجه علمی و روش آموزش از جمله عوامل مؤثر بر ارزشیابی از اساتید به شمار می‌آید. همچنین ویژگی‌های کلاس شامل اندازه کلاس، سطح علمی درس، زمان ارائه درس و رعایت و ضوابط و مقررات آموزشی نیز بر نتایج ارزشیابی تأثیرگذار می‌باشد (۸). نتایج تحقیقی که در کشور چین در سال ۲۰۱۳ انجام شده نشان داد که حدود ۷/۵ درصد دانشجویان اظهار داشته‌اند فرد دیگری به جای آنها پرسش‌نامه ارزشیابی عملکرد اساتید را به‌صورت آنلاین تکمیل می‌کنند همچنین در مورد زمان ارزشیابی از استاد نتایج نشان می‌دهد که عده‌ای از دانشجویان حوصله کافی برای خواندن آیت‌ها را ندارند؛ بنابراین تصادفی آنها را انتخاب کرده و در انتخاب گزینه‌ها نیز دقت نمی‌کنند (۹). تحقیقات بر پایه ویژگی‌های استاد خوب و یا عوامل مؤثر بر ارزشیابی دانشجویان از اساتید در قبل از پاندمی کووید ۱۹ بسیار انجام شده در جستجویی که در مرور متون در خصوص مطالعه حاضر انجام شد، مطالعه Doug Lederman می‌باشد.

Doug Lederman در آوریل سال ۲۰۲۰ ارزیابی تدریس را در پاندمی بیماری کووید ۱۹- بررسی کرده و در این مقاله با بیان مشکلات پیش‌آمده برای مدرسین و دانشجویان در طی این دوره، و تغییر کلاس‌های آموزشی از روش تدریس حضوری به سمت کلاس‌های آموزشی مجازی و آنلاین، پرسش‌نامه‌ای در چهار سطح تلاش، مهارت و پاسخگو بودن مدرس، سهم آموزش و کیفیت دوره معرفی و همچنین در این مقاله نظرات و تجارب کالج‌ها و همچنین چالش‌های پیش‌رو از ارزیابی تدریس و مدرس توسط دانشجو را بیان می‌کند. این در حالی است که Joshua Eyles مدیر توسعه اعضای هیئت‌علمی دانشگاه می‌سی‌سی‌پی و نویسنده کتاب چگونه انسان‌ها می‌آموزند، در وبلاگ اخیر خود با "عنوان ارزیابی‌های تدریس را لغو کنید" باعث تأیید طرفداران این موضع شد. در این مطالعه بیان شده است که حتی قبل از همه‌گیری کووید ۱۹ تردید در مورد ارزش ارزیابی دانشجویان از اساتید در حال افزایش بوده است و این در حالی بود که ۲ سال پیش، دانشگاه کالیفرنیا جنوبی استفاده از امتیازات ارزشیابی در تصدی پست، ارتقاء و سایر تصمیمات در خصوص پست‌های کلیدی را لغو کرد. او در مقاله خود بیان می‌کند در این بحران شیوع بیماری، دانشجویان تنها کسانی نیستند که احساس اضطراب می‌کنند. تعطیلی کلاس‌های فیزیکی اکثر مدرسان را که هرگز تجربه تدریس کلاس‌های مجازی را نداشتند مجبور به تدریس با حداقل شرایط ایده‌آل می‌کنند. در تغییر به آموزش از راه دور، بسیاری از اساتید، خود از ابزارهای کاملاً جدید و تکنیک‌های پداگوژی استفاده می‌کنند. این واقعیت باعث شده است که برخی از

دانشکده‌ها تصمیم بگیرند که رویکرد خود را در ارزیابی عملکرد اساتید تغییر دهند و این در حالی است که بعضی دیگر از مؤسسات آموزشی در این برهه زمانی به جمع‌آوری ارزیابی‌ها ادامه خواهند داد اما آنها را در ارزیابی عملکرد هیئت‌علمی در نظر نخواهند گرفت. Thomas J. Tobin مدیر منطقه برنامه آموزش و یادگیری از راه دور دانشگاه Wisconsin در Madison، بسیاری از نگرانی‌های معمول در مورد استفاده از ارزیابی‌های دانشجویی را به اشتراک می‌گذارد به حدی که استفاده از اصطلاح استاندارد در توصیف ارزیابی دانشجوی، خودداری می‌کند. و اظهار می‌دارد که ما اینها را رتبه‌بندی دانشجویی می‌نامیم نه ارزیابی دانشجویی زیرا دانشجویان تقریباً صلاحیت ارزیابی اساتید خود را ندارند. همچنین بیان می‌کند چون معمولاً بیشتر مؤسسات آموزشی نیروی انسانی و وقت کافی برای انجام ارزیابی‌های همه‌جانبه از اساتید را ندارند، در نتیجه بیشتر ارزیابی‌ها وابسته به رتبه‌بندی دانشجویان است؛ لذا سیستم فعلی بسیار ناقص است (۱۰).

۱۱) مرور تجربیات و شواهد داخلی:

در هرچ و مرج چند ماه گذشته، تعداد کمی از مؤسسات آموزشی اظهارات روشن و دلسوزانه‌ای درباره ارزیابی اساتید صادر کرده‌اند. حداقلی، به این دلیل است که مسئولین رده‌بالا تا حد زیادی به موضوعات فوری سیاست و بهداشت عمومی متمرکز شده‌اند (۱۱). در تحقیقات پیشین ارزیابی اساتید از ابعاد مختلفی مورد بررسی قرار گرفته است. گلشا و همکارانش (۲۰۲۰) مطالعه‌ای مقطعی بر روی اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان با هدف مقایسه نتایج خودارزیابی و ارزیابی دانشجویان از عملکرد آموزشی اساتید انجام دادند. نتایج این مطالعه نشان داد که توافق بسیار کمی بین نظرات دانشجویان از عملکرد آموزشی اساتید و خودارزیابی اساتید از عملکرد اساتید وجود دارد و این توافق با گذشت زمان به طور قابل توجهی کاهش می‌یابد (۱۲).

قوامی و همکاران (۲۰۱۹) روایی پرسش‌نامه ارزشیابی استاد توسط دانشجو در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد را با هدف تقویت نقاط قوت و اصلاح نقاط ضعف اساتید و در نهایت ارتقا سیستم آموزشی، بررسی کردند. در این مطالعه مقطعی فرم ارزشیابی اساتید که بر ۱۲ سؤال در ۴ حیطه بود، با کمک تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این تحلیل بیانگر عدم ساختار مناسب فرم ارزشیابی بود و پژوهشگر اعلام داشت که فرم ارزشیابی نیاز به بازنگری دارد (۱۳). کمالی و همکارانش در یک مطالعه کیفی در سال ۲۰۱۸ با هدف بررسی عوامل مؤثر بر نتایج ارزیابی اعضای هیئت‌علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام دادند نتایج منجر به استخراج ۲ تم اصلی با عنوان ویژگی‌های سیستم آموزشی که خود شامل ۳ گروه: ویژگی‌های افراد با نفوذ در ارزیابی، ویژگی‌های دوره‌ها و ویژگی‌های زمینه‌ای، و تم ویژگی‌های سیستم ارزیابی اعضای هیئت‌علمی که شامل ۴ گروه: روش‌های ارزیابی، ابزار ارزیابی، فرایند ارزیابی و استفاده از نتایج ارزیابی بدست آمد که هر گروه خود نیز شامل زیرمجموعه‌هایی بودند (۱۴).

در پژوهش ترک‌زاده و همکاران (۲۰۱۴) که به بررسی عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید از دیدگاه دانشجویان کارشناسی دانشگاه شیراز پرداخته عواملی در حوزه‌های تخصص استاد، شخصیت استاد، رابطه استاد و دانشجو ارزیابی استاد از دانشجویان در طول ترم و مدیریت کلاس توسط استاد در فرایند ارزشیابی دانشجویان از اساتید، مهم شمرده شده‌اند (۱۵).

۱۲) شرح فعالیت صورت گرفته را بنویسید

مراحل انجام کار به صورت خلاصه در شکل ۱ و در ادامه شرح داده شده است.

فاز اول: طراحی فرم ارزشیابی دانشجویان از اساتید

- بررسی متون
- تعیین حیطه ها و مؤلفه
- های فرم ارزشیابی
- ارسال به کارشناسان
- جهت تأیید روایی صوری و ظاهری
- توزیع پرسشنامه به روش دلفی و گرفتن فیدبک
- دریافت فیدبک و اصلاحات لازم
- تدوین اولیه فرم ارزشیابی

فاز دوم: کاربرد پذیری فرم ارزشیابی

- بررسی قابلیت اجرای فرم ارزشیابی
- انجام مطالعه پژوهشی عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید
- محاسبه نسبت روایی محتوا و شاخص روایی محتوای مؤلفه های فرم ارزشیابی
- برآورد همسانی درونی مؤلفه های ارزشیابی

فاز سوم: بکارگیری

- بارگذاری و بکارگیری فرم ارزشیابی در سایت ارزشیابی اساتید

فاز چهارم: ارزشیابی فعالیت انجام شده

- ارزیابی فرم طراحی شده

فاز اول: طراحی فرم ارزشیابی دانشجویان از اساتید

- فاز اول شامل ۶ مرحله بود که جهت دستیابی به اهداف فرایند طراحی و به انجام رسید.
۱. مطالعه گسترده و میدانی در خصوص ارزشیابی دانشجویان از اساتید در کلاس‌های مجازی از طریق موتورهای جستجوگر و مرور متون انجام شد.
 ۲. مؤلفه‌های اساسی ارزشیابی دانشجو از اساتید بر اساس اصول آموزش الکترونیکی شناسایی و طبقه‌بندی گردید و بر اساس این اصول، طرح اولیه تهیه گردید.
 ۳. پرسش‌نامه اولیه جهت روایی صوری برای اعضای کمیته ارزشیابی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه از طریق اینترنت ارسال گردید.
 ۴. پرسش‌نامه‌ها در طی دو مرحله به روش دلفی بین اعضای کمیته توزیع گردید، اطلاعات بدست آمده با استفاده از آمار توصیفی تجمیع و اصلاحات لازم انجام و جهت اظهارنظر مجدداً ارسال گردید.
 ۵. نظرات و اطلاعات دریافت شده در مرحله دوم دلفی طی یک جلسه گروهی بررسی و نظرسنجی نهایی انجام شد (پیوست ۱).
 ۶. در این مرحله فرم اولیه در سه حیطه مهارت‌های آموزشی مدرس (شامل ۸ مؤلفه)، خصوصیات شخصی و اخلاقی مدرس (شامل ۵ مؤلفه) و رعایت اصول و قوانین آموزشی (شامل ۵ مؤلفه) طراحی و تدوین گردید (پیوست ۲).

فاز دوم: بررسی کاربردپذیری فرم ارزشیابی

یکی از ویژگی‌های مهم ابزارهای ارزیابی، بررسی Feasibility آن ابزار است. بدین منظور مطالعه مقطعی - تحلیلی با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید از کلاس‌های مجازی در هنگامه کووید -۱۹ بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در سال ۹۹ انجام شد. دانشجویان به روش دسترسی آسان مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسش‌نامه محقق ساخته منطبق با فرم اولیه ارزشیابی بود. پرسش‌نامه در دو بخش شامل اطلاعات دموگرافیک و سؤالات مرتبط با کیفیت و ضرورت استفاده از ارزشیابی اساتید و تأثیر عملکرد آموزشی موردنظر تنظیم شد. پرسش‌نامه متشکل از ۱۸ سؤال بود که دیدگاه شرکت‌کنندگان را در خصوص فرم ارزشیابی اساتید در ۳ حیطه

مهارت‌های آموزشی مدرس (۸ سؤال)، خصوصیات شخصی و اخلاقی مدرس (۵ سؤال)، و رعایت اصول و قوانین آموزشی (۵ سؤال) با مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (۱ تا ۵) تهیه گردید. روایی صوری پرسش‌نامه توسط ۱۰ نفر از کارشناسان در حوزه آموزش و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ ۹۶٪ تأیید گردید. بدین ترتیب، پرسش‌نامه در google Form طراحی و لینک آن توسط مدرسین در گروه‌های واتس‌آپی در اختیار دانشجویان قرار گرفت (<https://forms.gle/HbE2xy7vzVecQd4e6>). هدف از انجام پژوهش و نحوه پاسخگویی به سؤالات، برای دانشجویان شرح داده شد. پرسش‌نامه‌ها پس از تکمیل کدبندی و اطلاعات وارد نرم‌افزار SPSS شد و اطلاعات موردنیاز توسط روش‌های آمار توصیفی و تحلیلی تجزیه و تحلیل گردید. جامعه آماری ما شامل تمامی دانشجویان مشغول به تحصیل در نیمسال دوم ۹۸-۹۹ در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بود که جامعه مورد مطالعه در این تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد و دقت ۰/۰۵ و با فرض ۸۸ درصد نگرش مثبت نسبت به مطالعه قبلی تأثیر عوامل بر ارزشیابی، حداقل ۱۶۳ نفر برآورد شد. که با توجه به ارسال پرسش‌نامه‌ها از طریق لینک در واتس‌آپ، ۲۱۶ نفر دانشجو به صورت داوطلبانه پرسش‌نامه‌ها رو تکمیل و ارسال نمودند.

جهت اطمینان از اینکه مهم‌ترین و صحیح‌ترین محتوا (ضرورت مؤلفه) انتخاب شده است، از شاخص نسبت روایی محتوا (CVR) استفاده شد. به همین منظور در مرحله اول پرسش‌نامه به ۲۰ نفر از اعضای هیئت‌علمی از طریق ایمیل ارسال شد (<https://formsgle/DZ7kREQHVh3fpLWb9>) و از آنها خواسته شد برای هر کدام از مؤلفه‌های ارزشیابی ضرورت آن را مشخص کنند (ضروری است=۳، مفید اما ضروری نیست=۲، و ضرورتی ندارد=۱). سپس CVR هر گویه یا مؤلفه‌های پرسش‌نامه بر اساس نظر افراد محاسبه شد.

$$CVR = \frac{(ne - \frac{N}{2})}{\frac{N}{2}}$$

در مرحله بعد بر پایه شاخص روایی محتوا (CVI) والتز و باسل میزان مرتبط بودن، روشن بودن و ساده بودن هر یک از گویه‌های ارزشیابی با ارائه پرسش‌نامه به دانشجویان تعیین شد. به این صورت که از دانشجویان خواسته شد بر اساس لیکرت ۴ تایی با نمرات ۴ تا ۱ در مورد مرتبط بودن (کاملاً مرتبط، مرتبط، تا حدودی مرتبط، غیرمرتبط) واضح و ساده بودن (خیلی خوب، خوب، ضعیف، خیلی ضعیف) سؤالات نظر بدهند تعداد ۱۹ نفر دانشجو در این مرحله پاسخ دادند بر اساس پاسخ دانشجویان CVI برای هر گویه محاسبه شد. نحوه محاسبه CVI به این صورت بود که نسبت پاسخ دهندگانی که نمرات ۴ و ۳ را برای هر یک از اجزای مرتبط بودن، واضح بودن و ساده بودن گویه انتخاب کرده بودند به کل افرادی که در مورد آن گویه نظر داده بودند محاسبه شد (<https://forms.gle/u4diC7RJqqjG9n2A7>). تمامی گویه‌های $CVI > 0.79$ داشتند

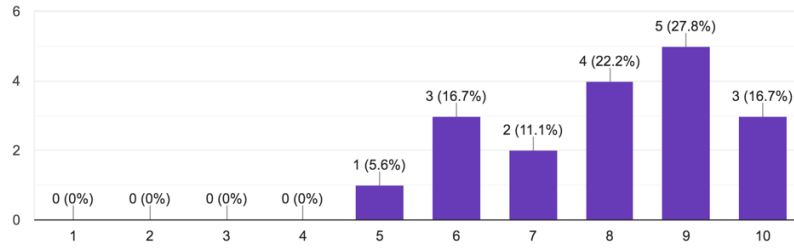
فاز سوم: بارگذاری و به‌کارگیری فرم ارزشیابی

در این مرحله پس از طراحی و تأیید نهایی، فرم ارزشیابی در سایت هم‌آوا بارگذاری شد و دانشجویان در پایان نیمسال دوم ترم تحصیلی سال ۱۳۹۸-۱۳۹۹ و پایان نیمسال اول ترم تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ اساتید خود را ارزشیابی نمودند. در واقع فرم جدید در خصوص ارزشیابی اساتید از برگزاری کلاس‌های مجازی با فرم قبلی که در خصوص کلاس‌های حضوری بود، جایگزین شد (پیوست ۳). بدین ترتیب، طبق روال قبل بازخورد مناسب از نتایج ارزشیابی، توسط مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی به اساتید به صورت محرمانه ارسال گردید.

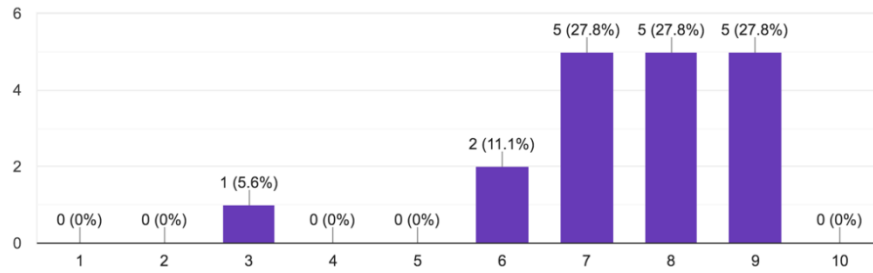
فاز چهارم: ارزشیابی

در این مرحله، بر اساس الگوی کرک پاتریک در سطح یک، نظرسنجی از اعضای هیئت‌علمی کمیته ارزشیابی و کمیته آموزش مجازی در استفاده از فرم ارزیابی طراحی شده، انجام گرفت. بدین صورت که یک پرسش‌نامه مشتمل بر ۴ سؤال طراحی و از افراد تقاضا شد که نظر خود را در خصوص فرم ارزشیابی که در سایت بارگذاری شده بود، بیان کنند (<https://forms.gle/ftWxYafPpxLiOhkKA>). نتایج نظر سنجی در زیر نشان داده شده است (نمودار ۱-۴).

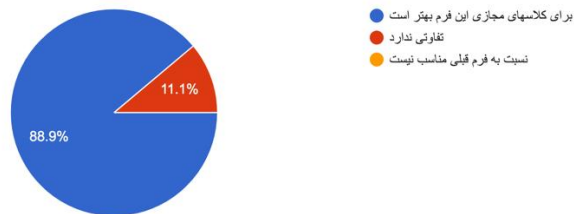
فرم ارزشیابی تدوین شده تا چه حد میتواند بازگو کننده ارزیابی دانشجویان از اساتید باشد؟
18 responses

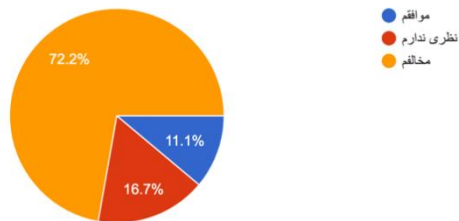
فرم تدوین شده مهارت های استاد در کلاس های مجازی را به چه میزان می سنجد؟
18 responses

فرم ارزشیابی کنونی را نسبت به فرم های قبلی چگونه ارزیابی می کنید؟
18 responses

محتوای فرم تدوین شده ارزشیابی نامناسب و فقط تکیه بر روی بعضی از مهارت ها دارد
18 responses

نمودار ۴-۱. نتایج نظر سنجی اساتید از فرم طراحی شده ارزیابی عملکرد اساتید در کلاسهای مجازی از دیدگاه دانشجویان

۱۳) نتایج حاصل از این فعالیت و این‌که فعالیت ارائه شده چگونه موفق شده است به اهداف خود دست یابد:

نتایج عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید در آموزش مجازی نشان داد که بیشترین تأثیر بر ارزشیابی استاد از دیدگاه دانشجویان مربوط به مؤلفه ۱ (قدرت بیان و توانایی برقراری ارتباط و انتقال محتوا) از حیطة مهارت‌های آموزش مدرس با میانگین $3/83 \pm 1/37$ می باشد. درحالی‌که کمترین تأثیر را مؤلفه توانایی استاد در فعال نگه‌داشتن دانشجویان از حیطة خصوصیات شخصی و اخلاقی مدرس با میانگین $2/48 \pm 1/30$ را دارد و بقیه مؤلفه‌های ارزشیابی بین این دو میانگین قرار دارند که نشان‌دهنده تأثیر بالای این مؤلفه‌ها بر ارزشیابی اساتید از دیدگاه دانشجویان است همچنین نتایج حاکی از این مطلب است که عوامل تأثیرگذار بر ارزشیابی از دیدگاه دانشجویان در فرم طراحی شده با جنسیت، رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی و معدل ارتباط معناداری دارد.

برای برآورد همسانی درونی این پرسش‌نامه از شاخص ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آن برای کل ابزار $0/96$ و برای حیطة‌های مهارت‌های آموزش مدرس، خصوصیات شخصی و اخلاقی مدرس، رعایت اصول و قوانین آموزشی به ترتیب $0/93$ ، $0/88$ و $0/86$ بدست آمد. باتوجه‌به اینکه این مقادیر از $0/7$ بیشتر بود پرسش‌نامه از همسانی درونی رضایت‌بخشی برخوردار و اطمینان از همبستگی درونی سؤالات حاصل شد. ارتباط بین امتیاز کل و امتیاز هر یک از گزینه‌ها و همچنین ارتباط بین میانگین کل و امتیاز کل با $p < 0/001$ معنی‌دار بود. همچنین نتایج نسبت روایی محتوا (CVR) بر اساس جدول تصمیم‌گیری لاوشه، غیر از سه مؤلفه دادن تکلیف از محتوای هر جلسه، ارزیابی دانشجویان از محتوای ارائه شده در میان‌ترم، مشاوره، راهنمایی و کمک به حل مشکلات یادگیری، و توجه به حضور دانشجویان و رعایت مقررات آموزشی، بقیه مؤلفه‌ها $CVR > 0/42$ بود که نشان‌دهنده روایی محتوایی بالای فرم ارزشیابی بود سه مؤلفه‌ای که CVR آنها پایین‌تر از عدد $0/42$ بود دوباره با نظرات کارشناسان کمیته ارزشیابی مورد بازنگری مجدد قرار گرفت و اصلاحات لازم انجام شد. شاخص روایی محتوا (CVI) حکایت از روایی محتوای پرسش‌نامه را داشت (پیوست ۴). طی رضایت سنجی که از کارشناسان کمیته ارزشیابی بعمل آمد نشان داد که اکثر افراد از فرم طراحی شده رضایت داشتند.

این نتایج حاکی از این مطلب است که طراحی فرم حاضر تا حد زیادی توانسته به هدف قابل قبول بودن که از معیارهای کاربردپذیری ابزار است دست یابد. نتایج تحلیل بررسی مؤلفه‌های ارزشیابی به ما کمک می‌کند تا بتوانیم با تغییر در فرم‌های ارزشیابی و وزن دادن به مؤلفه‌های مهم و تأثیرگذار، کیفیت ارزشیابی را ارتقا بدهیم.

۱۴) اقدامات انجام شده برای تعامل با محیط

- ارائه مقاله تحت عنوان بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در خصوص ارزشیابی اساتید و عوامل مرتبط با آن از کلاس‌های مجازی در هنگامه کووید-۱۹ و پذیرش آن در مجله Educ Res Med Sci (پیوست ۵)
- ارائه فیدبک نتایج ارزشیابی دانشجویان از اساتید به اعضای هیئت‌علمی دانشگاه
- تصویب طرح پژوهشی با شماره ۳۰۱۰۳۵۲ و با شناسه اخلاق IR.Kums.REC.۱۳۹۹.۷۱۴ با عنوان بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در خصوص ارزشیابی اساتید و عوامل مرتبط با آن در هنگامه کووید-۱۹ در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه (پیوست ۶)
- نسخه آنلاین مصوبه طرح در آدرس زیر موجود است:

- <https://ethics.resrarch.ac.ir/IR.KUMS.REC.1399.714>

۱۵) شیوه‌های نقد فرایند انجام شده و نحوه به‌کارگیری نتایج آن در ارتقای کیفیت فرایند را تشریح کنید:

- در همه مراحل طراحی فرم ارزشیابی، کارشناسان کمیته ارزشیابی و کمیته آموزش مجازی طی جلسات مکرر در ارزیابی فرایند مشارکت داشته و با ارائه بازخورد و اعمال پیشنهادهای کمک به ارتقای کیفیت فرم ارزشیابی نمودند.
 - با انجام نظرسنجی از دانشجویان، عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید مورد شناسایی و نقد قرار گرفت. همچنین با پرسشنامه‌ای که در اختیار دانشجویان قرار گرفت شاخص روایی محتوا در مورد تک تک مؤلفه‌ها بررسی شد.
 - با محاسبه نسبت روایی محتوا (CVR)، توسط تعدادی از اعضای هیئت علمی، مؤلفه‌هایی که امتیاز پایین‌تر از حد قابل قبول گرفتند مورد بازبینی مجدد و اصلاحات لازم انجام گرفت.
 - بررسی و نقد فرم ارزشیابی نهایی با نظرسنجی از کارشناسان کمیته ارزشیابی و کمیته مجازی
 - ارائه پروپوزال تحقیقاتی به کمیته پژوهش در آموزش و داوری آن با بازخوردهای مناسب به ارتقای کیفیت فرایند مذکور کمک شد که در نهایت طرح به تصویب معاونت تحقیقات دانشگاه رسید.
- باتوجه به محدودیت به دلیل شیوع بیماری کووید-۱۹، تمامی مراحل انجام کار به صورت الکترونیکی انجام گرفت و مستندات موارد ذکر شده در بخش‌های مختلف به صورت لینک قابل دسترسی می‌باشد که در بندهای قبلی به آنها اشاره شده است.

۱۶) سطح نوآوری

■ در سطح کشور برای اولین بار صورت گرفته است.

منابع

1. Afshar M, Hasanzadeh Taheri M, Ryasi H, Naseri M. Evaluation of faculty members by students with different educational development. J Birjand Univ Med Sci. 2010; 17(2):118-126. [[Google Scholar](#)]
2. Saif A. Educational Measurement, Assessment and Evaluation. 5th ed. Tehran: Doran Publisher; 2008. [[Google Scholar](#)]
3. Lowenstein A. Education: Virtual is becoming reality. Rockford Register. 2001. DOI: [10.5812/ijvlms.12157](https://doi.org/10.5812/ijvlms.12157)
4. Isana Leshchinskaya and Claudio Piani. Student Evaluation of Teaching: COVID-19 Considerations for Validity and Fairness. Aug 7, 2020. Available to <https://www.aacu.org/blog/student-evaluation-teaching-covid-19-considerations-validity-and-fairness>. Available to: <https://www.aacu.org/blog/student-evaluation-teaching-covid-19-considerations-validity-and-fairness>
5. Daniel, S.J. Education and the COVID-19 pandemic. Prospects (2020). <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>
6. Greene J. How (Not) to Evaluate Teaching During a Pandemic. APRIL 06, 2020. Available to: <https://www.chronicle.com/article/How-Not-to-Evaluate-Teaching/248434>
7. Zamani BB, Madani SA. Guidelines for Increasing the Efficiency and Effectiveness of Teachers in Virtual Education. Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences. 2011 Dec 1;2(3):39-50. [[Google Scholar](#)]

8. Bland CJ, Wersal L, VanLoy W, Jacott W. Evaluating faculty performance: a systematically designed and assessed approach. *Academic medicine*. 2002 Jan 1;77(1):15-30.
9. Sun D. An Analysis of Questionnaire Survey on Online Evaluation of Teaching by University Undergraduates. *Hi Educ Stud*. 2013;3(6). DOI: 10.5539/hes.v3n6p58
10. Lederman D. Evaluating Teaching During the Pandemic. April 8, 2020. Available to: <https://www.insidehighered.com/digital-learning/article/2020/04/08/many-colleges-are-abandoning-or-downgrading-student-evaluations>
11. Greene J. How (Not) to Evaluate Teaching During a Pandemic. APRIL 06, 2020. Available to: <https://www.chronicle.com/article/How-Not-to-Evaluate-Teaching/248434>
12. Golsha R, Charnaiei T. Educational Performance of Faculty Members from the Students and Faculty Members' Point of View in Golestan University of Medical Sciences. *Journal of Clinical and Basic Research*. 2020 Jan 10;4(1):6-11.
13. Ghavami V, Jamali J, SarKhosh M. Assessment of the Construct Validity of the Evaluation of Faculty Members by the Students Questionnaire at the School of Health of Mashhad University of Medical Sciences. *Future of Medical Education Journal*. 2019 Jun 1;9(2).
14. Kamali F, Yamani N, Changiz T, Zoubin F. Factors influencing the results of faculty evaluation in Isfahan University of Medical Sciences. *Journal of education and health promotion*. 2018;7.
15. Torkzadeh J, Marzoghi R, Mohamadi M, Mohtaram M. [Influencing Factors on Students' Evaluation of Faculties at Shiraz University]. *Educ Meas Eval Stud*. 2014;4(7):139-64.